

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU A DALŠÍ ÚKONY
POLICIE ČR**

Autor práce: Tereza Sládková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu magistru Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SLÁDKOVÁ, T. *Ohledání místa činu a další úkony Policie ČR: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019, 41 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: ohledání místa činu, policie, kriminalistická stopa, prvotní úkony, kriminalistická dokumentace

Práce bude mít převažující teoretický charakter, autorka bude čerpat z odborné literatury a literatury faktu, které budou zaměřeny na prezentaci informací týkajících se ohledání místa činu, kriminalisticky relevantních událostí, prvotních úkonů policie na místě a pojmu kriminalistická stopa. Obdobně budou prezentovány shromážděné poznatky o kriminalistické dokumentaci, která je nedílnou součástí každého vyšetřování kriminalisticky relevantní události. V praktické části autorka rozebere dva skutečné případy prezentované v literatuře faktu.

ABSTRACT

SLÁDKOVÁ, T. *Examination of the crime scene and other acts of the Police of the Czech Republic: bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2019, 46 s. Supervisor : Mgr. Jaroslav Hovorka

The thesis has a predominant theoretical character; the author will draw on a specialised literature and non-fiction, which will be aimed on a presentation of information regarding a crime scene investigation, criminal relevant events, initial tasks of police and the term “forensic trade”. Likewise, there will be presented collected knowledge about criminal documentation, which is an inseparable part of each criminal relevant event. In the practical part, the author will analyse two real cases which are presented in the non-fiction.

Key words: crime scene investigation, police, forensic trade, initial tasks, criminal documentation

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Pojmosloví	10
3 Ohledání místa činu.....	18
3.1 Druhy ohledání a prvotní úkony na místě činu	22
4 Kriminalistická stopa a identifikace	25
4.1 Kriminalistická identifikace	27
5 Kriminalistická dokumentace	31
5.1 Protokol o ohledání místa činu	33
5.2 Fotografická dokumentace	35
6 Kazuistika	37
6.1 Příklad „Kráska v bílém“	37
6.2 Příklad „Záhada Prokopského údolí“	44
Závěr	52
Seznam použitých zdrojů	53

Úvod

V současné době se naše společnost musí potýkat s poměrně vysokým náporům různé trestní činnosti, od obyčejných krádeží počínaje po různé formy násilné trestní činnosti, vraždy nevyjímaje.

Veřejnost není o této problematice vždy zcela přesně informovaná, proto autorka zvolila toto téma. Téma pro obohacení sama sebe o přesné informace a také jako možný zdroj získání informací pro další čtenáře.

Pro účely objasnění takových případů a zejména pro trestní řízení vznikla samostatná vědní disciplína, kterou známe pod pojem KRIMINALISTIKA. A právě kriminalistika objevila, vyvinula a ověřila hned několik metod a postupů, kterými lze získat dostatek průkazných materiálů, jako důkazů pro i proti konkrétním osobám.

Mezi tyto metody řadíme metodu OHLEDÁNÍ, ať je to místa činu, osob, věci nebo těl zemřelých. Mezi kriminalistické postupy, které jsou během ohledání, zejména ohledání místa činu, policejními orgány aplikovány, řadíme prvotní a následné úkony. Právě jejich využitím policejní orgány zajišťují místo činu proti poškození kriminalistických stop, které se zde nacházejí, určují rozsah ohledání a dokumentují různými způsoby místo činu, průběh ohledání a zároveň rozhodují o postupu ohledání.

Je tedy nepochybné, že OHLEDÁNÍ je základní kriminalistickou metodou, kterou policisté ve své práci využívají k získání nezpochybnitelných důkazů ve vyšetřované věci a k získání nových poznatků o způsobu spáchání činu, o motivaci pachatele, o jeho jednání a reakci obětí, ale také o podmínkách, za kterých byl čin spáchán, a také o tom, kdo může být svědkem celé události.

Z odborné literatury lze odvodit i poznatek, že OHLEDÁNÍ je tak závažným zásahem do práv člověka a tak závažným procesním úkonem, že v některých případech je dokonce upraveno zákonem č. 141/1961 Sb., trestní řád. Proto jak tento procesní úkon, tak kriminalistická metoda ohledání musí splňovat hned několik zákonem stanovených požadavků a zásad určených kriminalistickou vědou.

Jejich porušením se pak může stát, že důkazní materiály nebudou vůbec do trestního řízení připuštěny nebo budou zcela neprůkazné. Proto také ohledání místa

činu musí policisté provádět odpovědně, fundovaně, pečlivě a to často za využití nejmodernější kriminalistické techniky.

S postupem let souvisí s touto problematikou, ale i s policií celkově, změna některé legislativy a je tedy nezbytné postupovat vždy podle zákona platném znění. Jak tedy bude možné se dočíst v této práci, zvláště v praktické části, setkáváme se v tomto oboru s neustálým vývojem.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce bude provést rozbor kriminalistické metody „Ohledání místa činu“ a představit úkony, které policisté provádějí na místě kriminalisticky relevantní události, během kterých vyhledávají, zajišťují, dokumentují a hodnotí kriminalistiky relevantní stopy a jiné důkazy.

Práce je rozdělena do dvou samostatných celků, kde převažující částí bude teoretická. Obě části budou složeny ze šesti kapitol.

První kapitola bude obsahovat cíle práce a metody jejího zpracování.

V druhé kapitole budou uvedeny a popsány důležité pojmy, které se týkají ohledání místa činu a policejních úkonů na něm.

Třetí kapitola už bude konkrétněji vypovídat přímo o metodě a postupu ohledání místa činu a budou uvedeny jeho náležitosti. Autorka popíše konkrétně metody, základní otázky kriminalistického zkoumání a opět rozdělení druhů ohledání.

Čtvrtá kapitola bude zaměřena na kriminalistické stopy, na jejich vznik, na jejich vztah k místu ohledání, na jejich rozdělení, význam a na možnosti jejich vyhledávání, zajišťování a dokumentování.

V páté kapitole budou popsány možnosti a druhy kriminalistické dokumentace, které se provádí na místě ohledání. Budou zde prezentovány jednotlivé druhy dokumentace od topografické po fotografickou a podrobně rozebrán protokol ohledání místa činu.

Kapitola šestá bude obsahovat kazuistiku, ve které budou prezentovány konkrétní dva příklady obsahující možnosti ohledání místa činu.

K tvorbě práce budou využity metody sběru, shromažďování, analýzy, syntézy a dedukce získaných informací uvedených v odborné literatuře, metody logického myšlení i komparace.

2 Pojmosloví

Rozbor různých pojmů usnadňuje pochopení obsahu práce a umožňuje snadnější orientaci v podávaných informacích v dané práci. Proto v této kapitole bude podán rozbor a popis vybraných pojmů.

Prvním z pojmů je **OHLEDÁNÍ**. „*Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události za účelem jejího poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.*“¹

Podstatou ohledání je tedy získávání informací:

1. o místě, kde byl čin spáchán nebo kde proběhla kriminalisticky relevantní událost,
2. o způsobu provedení činu pachatelem s cílem zjistit jeho schopnosti a dovednosti,
3. o čase, tedy, kdy k činu došlo a určení časové prodlevy od doby spáchání do doby, kdy je provedeno ohledání,
4. o motivu, co zřejmě vedlo pachatele ke spáchání trestného činu, co bylo jeho hlavním zájmem,
5. o pachateli spáchaného trestného činu, tedy zda je pachatelem muž nebo žena, věk pachatele, jeho schopnosti a dovednosti, míra agresivity, znalost kriminálního prostředí, možná předcházející trestná činnosti apod.²

To vše na místě zajišťují a vnímají především policejní orgány za pomoci přímého pozorování s využitím všech smyslů člověka, který ohledání provádí. V rámci této metody využívají také pomoci moderních kriminalisticko-technických prostředků. Ohledání místa činu, pokud je uplatněno v souvislosti s trestním řízením, je samostatným procesním úkonem, který je upraven ustanovením § 113 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním - trestní řád (dále jen TR).²

¹Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

²Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Tento procesní úkon a zároveň kriminalistická metoda může být, na rozdíl od většiny dalších procesních úkonů, uskutečněna i před zahájením trestního stíhání, jak uvádí ustanovení §158 odst. 3 TŘ. Jde o neodkladný a neopakovatelný úkon, jak je uvedeno v ustanovení §160 odst. 4 TŘ, jehož výsledky přinášejí policejním orgánům a dalším orgánům činných v trestním řízení důkazní prostředky v prospěch i nepospěch podezřelých osob.³

Pojmem místo činu chápeme takové místo, kde byl trestný čin spáchán. Pokud se ohledání provádí na takovém místě, je označováno jako ohledání místa činu v užším slova smyslu. Širší pojetí pod tímto pojmem chápe také i okolí výše popsaného místa, dokonce i místa značně vzdálená od místa, kde se čin stal, a děje se tak proto, že se zde mohou nacházet kriminalistické stopy. Je to také místo, kde pachatel na oběť čekal, kde se na čin připravoval, kde vyráběl zločinné nástroje a je to také příchodová nebo odchodová trasa a také místa, kde ukryl oběť, lup, zbavil se zbraně.⁴

Pojem kriminalistická stopa je definována různými autory různě. Pro potřeby této práce bude použita definice, která tvrdí, že: „*Pro vymezení pojmu kriminalistická stopa lze použít definici, která tvrdí, že kriminalistickou stopou je každá změna, která je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, existuje nejméně od svého vzniku do zajištění a je vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami a prostředky*“⁵

Na místě činu nebo na jakémkoliv kriminalisticky relevantním místě vznikají různé kriminalistické stopy. Ty vznikají nejen působením samotného pachatele, ale také činnostmi poškozených nebo jiných zainteresovaných osob, které se na místě činu pohybovali. Těmi mohou být svědci události, zasahující policisté, lékař, náhodný chodec apod. Tyto stopy vzniklé až po samotném působení pachatele, se musí oddělit od stop, které zanechal pachatel. Což je v policejní praxi na místě prakticky nemožné.⁵

³Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

⁴Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str., str. 15.

⁵Chvíla Emanuel. *Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek v trestním řízení*. [online] Brno. 2011 [28.12.2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hsipc/Kriminalisticka_stopa_jako_dukazni_prostredek_v_trestnim_rizeni.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Pojem kriminalistická identifikace zahrnuje celý proces, jehož cílem je poznání vztahu kriminalisticky relevantní události, kriminalistické stopy a objektů, které stopy vytvořily.⁶

Cílem kriminalistické identifikace, což je samostatná kriminalistická metoda i praktická činnost, je individualizace objektu podle stopy, kterou vytvořil. Jedná se tedy o zjištění, zda zajištěná kriminalistická stopa a porovnávací objekt mají stejné markanty jinak řečeno identifikační znaky. Pokud dojde ke ztotožnění stopy a objektu, přesněji dojde ke ztotožnění identifikačních znaků odražených ve stopě s identifikačními znaky porovnávaného objektu. Tento proces kriminalistické identifikace kriminalistika označuje za „*DOVRŠENOU IDENTIFIKACI*“.⁷

V mnoha případech experti a znalci, kteří stopy a předložené objekty zkoumají a porovnávají, mohou dojít k závěru, že se stopa a ztotožňovaný objekt zcela liší, nebo zjistí pouze skupinovou (rodovou, druhovou) příslušnost objektu. Pak se jedná o identifikaci označovanou jako „*NEDOVRŠENOU IDENTIFIKACI*“. Může to být proto, že zajištěná kriminalistická stopa neobsahovala dostatek kvalitních markantů, nebo proto že byla konkrétní zajištěná stopa poškozena nebo kontaminována. Může se dokonce stát, že kriminalistická stopa je tak znehodnocena, že ji nelze vůbec zkoumat. To se stává tehdy, pokud je stopa tak zdeformována, nebo jinak poškozena, že v ní obsažené markanty zcela zanikly. Z toho důvodu jsou stopy před provedením identifikačního zkoumání předběžně zkoumány, zda budou vůbec ke zkoumání vhodné.⁷

Podle zjištěných výsledků získaných v průběhu identifikace můžeme identifikaci rozdělit na dva druhy:⁸

- a) **Dovršenou identifikaci**, kde byly zjištěny znaky, z nichž vyvozujeme závěr, že kriminalistickou stopu vytvořil konkrétní jeden zkoumaný a porovnávaný objekt. Jako příklad může sloužit identifikace konkrétní osoby pachatele trestného činu podle zajištěného vzorku DNA na místě kriminální události.

⁶ Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

⁷ Mgr. Fryauf Martin. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Brno : Bezpečnostně právní akademie Brno, s.r.o. 12.5.2014. [15.2.2019]. Dostupné z: http://dum.bpa-brno.cz/grant/VY_32_INOVACE_FRY2.pdf.

⁸ Vágner Petr, DiS. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.

- b) **ČÁSTEČNĚ dovršenou identifikaci**, která zužuje výrazně počet objektů, které stopu vytvořily, ale neobsahují takový počet markantů, aby bylo možné objekt individuálně ztotožnit. To se může stát např. u daktyloskopických stop, které budou obsahovat méně jak deset identifikačních znaků. Pokud budou obsahovat více jak šest znaků, lze takovou stopu využít k tomu, že omezí počet možných objektů, které ji vytvořily např. na dvacet.
- c) **NEDOVRŠENÁ identifikace** znamená, že nebyly zjištěny znaky, které by bylo možno použít k individuální identifikaci. Jde o případy, ve kterých by byla stopa poškozena nebo neobsahuje dostatek identifikačních znaků pro určení individuální identifikace a obsahuje pouze skupinové znaky. Pokud uvedeme příklad z kriminalistické daktyloskopie, stopa bude obsahovat méně než šest znaků, pak sice víme, že stopu vytvořil člověk, ale nezjistíme který, ani nezůžeme počet osob, které přicházely v úvahu.⁹

Pojem policejní orgán je jedním z orgánů činných v trestním řízení a jde o policistu, který je zodpovědný kromě jiného za ohledání místa, osoby nebo věci. V odborné literatuře se uvádí: „*Policejními orgány se rozumějí:*

a) *útvary Policie České republiky,*

b) *Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Policie České republiky, příslušníků Vězeňské služby České republiky, celníků anebo zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Policii České republiky, nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě České republiky anebo v Celní správě České republiky, spáchaných v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů,*

c) *pověřené orgány Vězeňské služby České republiky v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence¹⁰,*

⁹Vágner Petr, DiS. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.

¹⁰Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním. Částka 66. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?>

d) pověřené celní orgány v řízení o trestných činech spáchaných porušením:

- 1. celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů,*
- 2. právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropské unie, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky,*
- 3. daňových předpisů upravujících daň z přidané hodnoty,*
- 4. daňových předpisů v případech, kdy jsou celní orgány správcem daně podle jiných právních předpisů.*

e) pověřené orgány Vojenské policie v řízení o trestných činech příslušníků ozbrojených sil a osob, které páchají trestnou činnost proti příslušníkům ozbrojených sil ve vojenských objektech anebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž jsou příslušné hospodařit Ministerstvo obrany nebo jím zřízené organizační složky státu nebo s nímž jsou příslušné hospodařit anebo s nímž mají právo hospodařit státní organizace zřízené nebo založené Ministerstvem obrany,

f) pověřené orgány Bezpečnostní informační služby v řízení o trestných činech příslušníků Bezpečnostní informační služby,

g) pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace v řízení o trestných činech příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace,

h) pověřené orgány Vojenského zpravodajství v řízení o trestných činech příslušníků Vojenského zpravodajství,

i) pověřené orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů v řízení o trestných činech příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů.¹¹

¹¹ Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním. Částka 66. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?>

Tím není dotčeno oprávnění státního zástupce podle § 157 odst. 2 písm. b). Není-li dále stanoveno jinak, jsou uvedené orgány oprávněny ke všem úkonům trestního řízení patřícím do působnosti policejního orgánu.¹²

Pod pojmem orgány činné v trestním řízení (dále jen OČTŘ) pojmem rozumí odborná literatura zejména:

- a) Policii České republiky (dále jen PČR),
- b) státní zastupitelství (dále jen SZ).
- c) soud.

Každý z těchto orgánů má jasně vymezenou působnost v různých stádiích trestního řízení a svoji roli v trestním řízení. Hlavní těžiště práce PČR a jiných OČTŘ, zejména SZ, je v přípravném řízení. Jejich úkolem je shromažďovat informace, přesněji důkazy zejména o tom, zda se stal trestný čin a zjistit, kdo může být jeho pachatelem. K těmto skutečnostem vyhledávají, shromažďují a hodnotí důkazy, které pak jsou podkladem pro rozhodnutí soudu.¹³

Státní zástupce může v přípravném řízení policii dávat pokyny k jejich práci, tedy i k případnému provedení ohledání místa, věci nebo osoby a sám provádí dohled nad celým přípravným řízením. Po skončení přípravného řízení státní zástupce rozhoduje o tom, zda podá obžalobu k soudu nebo rozhodne, zda věc vyřídí sám jinak. Může sám trestní stíhání zastavit, nebo postoupit věc jinému orgánu jako přestupek. Pokud státní zástupce podá ve věci obžalobu, zastupuje jako strana stát v řízení před soudem.¹⁴

Soud vyvíjí činnost hlavně po podání obžaloby, i když i v přípravném řízení vydává také některá rozhodnutí, která se týkají úkonů policie při vyšetřování, jimiž policie podstatně zasahuje do základních práv občanů. Soudce rozhoduje o povolení k domovní prohlídce nebo o povolení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Po podání obžaloby právě soud přezkoumá předložený spis. Pokud nedospěje k závěru, že je třeba věc vrátit státnímu zástupci, postoupit ji jako přestupek, nebo zastavit trestní stíhání, nařídí ve věci hlavní líčení. V jednodušších věcech může

¹²Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním. Částka 66. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?> 17.2.2019

¹³ *Orgány činné v trestním řízení*. [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>

¹⁴ *Orgány činné v trestním řízení*. [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>

bez hlavního líčení vydat trestní příkaz. Při hlavním líčení provádí soud dokazování tím, že vyslechne obžalovaného, svědky, znalce a čte listinné důkazy. Po zhodnocení těchto důkazů rozhodne o vině či nevině obžalovaného a o jeho případném trestu. Pokud proti rozsudku je podáno odvolání, přezkoumává celou věc ještě nadřízený soud.¹⁵

Pod pojmem kriminalisticky relevantní událost rozumíme:¹⁶

a) trestné činy – jejich výčet je taxativně vymezen v trestním zákoníku; tvoří největší skupinu kriminalisticky relevantních událostí,

b) přestupky a další správní delikty – taxativní výčet nalezneme v zákonech o přestupcích, případně v jiných zákonech; v kriminalistice nejsou tak časté,

c) sebevraždy – považována za kriminalisticky relevantní událost, dokud není prokázáno, že se nejedná o trestný čin (o sebevraždu),

d) náhlá úmrtí – smrt následkem přirozené příčiny; pro kriminalistiku důležitá pouze, dokud není prokázána přirozená příčina smrti; prvotně se mohou jevit podezřelé vlivem nálezu na podezřelém místě nebo dobou, než k nálezu došlo,

e) nešťastné náhody – řadíme sem nehody a úrazy; pro kriminalistiku relevantní, dokud není vyloučeno cizí zavinění, případně porušení předpisů,

f) působení přírodních sil – nehody způsobené přírodními silami (vítr, blesk, povodně); mají pro kriminalistiku význam do té doby, než je vyloučeno cizí zavinění nebo porušení předpisů.¹⁷

Pojem „modus operandi“ můžeme chápat jako osvědčený nebo pravidelně se opakující obecnější způsob páčání určitého druhu trestné činnosti nebo nějaký konkrétní styl páčání trestného činu.¹⁸

¹⁵Orgány činné v trestním řízení. [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>

¹⁶Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa*. [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹⁷Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa*. [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹⁸prof.PhDr.Rudolf Kohoutek,CSc. *Slovník cizích slov*. [Online]. [2.3.2019] Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>

V této kapitole byly rozebrány a popsány základní pojmy, se kterými se bude dále v textu pracovat. Popis těchto pojmů by tedy měl pomoci pochopit i další obsah práce.

3 Ohledání místa činu

Kriminalistická metoda „**OHLEDÁNÍ MÍSTA**“, častěji prezentována jako **OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU**, je v policejní praxi prováděna na místech, která jsou zjevně místy trestných činů a místy, která s nimi úzce souvisejí. Ohledání místa se však provádí také na místech, kdy byl spáchán přestupek, proběhla zde nešťastná nehoda, vznikla průmyslová havárie, požár nebo ne místě, kde došlo ke spáchání sebevraždy.¹⁹

Pro kriminalistickou metodu ohledání je typické zapojení smyslového vnímání člověka a také empirické poznávání materiální situace a objektů materiálního prostředí nacházející se na místě ohledání. Policejní orgán k vnímání situace při ohledání vhodně používá smyslových vjemů a na základě pozorování aktivuje logické myšlení. Tedy již na konkrétním místě provádí analýzu získaných informací a hodnotí je. Ze získaných poznatků, na základě vlastních zkušeností a vědomostí pak vytyčuje možné verze o spáchání činu, verze k pachateli a verze k dalšímu postupu ohledání konkrétního místa a určuje také způsoby ohledání a metody, prostředky a postupy, které budou uplatněny. Veškerá jeho činnost, v rámci prováděného ohledání, by měla směřovat k co nejobektivnějšímu a nejúplnějšímu poznání zkoumané materiální situace, k získání maxima využitelných kriminalistických stop a dalších vhodných objektů, jako důkazního materiálu pro práci policie.¹⁹

Základní poznávací metodou ohledání je „**POZOROVÁNÍ**“. Jde o bezprostřední a cílevědomé pozorování s využitím všech smyslů člověka, který tak aktivně zapojuje zrak, hmat, čich, sluch a jen výjimečně chuť. Svě vlastní smysly posiluje nasazením moderních, často velmi speciálních kriminalistických technických prostředků, jakými jsou umělé osvětlení, prostředky ke zviditelnění kriminalistických stop, prostředky pro jejich zajištění a zadokumentování.¹⁹

Význam ohledání pro proces odhalování, objasňování a vyšetřování je ten, že jeho prostřednictvím se vyhledá, zjistí, zajistí a zadokumentuje na místě podstatná část kriminalistických stop. Právě kriminalistické stopy umožňují vyhledat, odhalit, identifikovat pachatele činu, zejména činu trestného. Umožňují také zjistit podstatu kriminalisticky relevantních událostí a příčiny jejich vzniku. Výsledky ohledání, zvláště pak ohledání místa činu, dovolují OČTŘ správně stanovit a určit zaměření pro svoje

¹⁹ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

další činnosti při vyšetřování, vytvořit si představu o charakteru vyšetřované události, o možných příčinách a podmínkách jejího vzniku a o subjektu, který ji vyvolal. Jinak řečeno na počátku vyšetřování tak pomoci vytyčit odpovídající kriminalistické verze, které jsou založeny na vědecky ověřovaných podkladech, v tomto případě na kriminalistických stopách.²⁰

Výsledek ohledání do značné míry ovlivňují objektivní i subjektivní faktory, které dělíme na:²⁰

- a) **pozitivní,**
- b) **negativní.**

Určitou zajímavostí je, že jak pozitivní tak negativní faktory kriminalistika dále dělí na:

- a) **objektivní,** kam řadíme umístění místa ohledání, povětrnostní podmínky, terénní pokryv, reliéf terénu, denní nebo noční doba, počasí,
- b) **subjektivní,** kterými rozumíme zejména znalosti a praktické zkušenosti policejních orgánů nebo jiných subjektů podílejících se na ohledání např. znalci v daném oboru. V některých případech, kdy ohledání jednotlivých objektů je natolik složité a náročné, nebo v případech, které předpokládají zvláštní odborné znalosti nebo využití speciálních technických prostředků, je potřebné přibrat k ohledání specialistu.²⁰

Tím specialistou bývá zejména kriminalistický technik, u kterého platí, že: *„Přibraný kriminalistický technik, kriminalistický expert nebo jiný odborník odpovídá pouze za technickou stránku provedených úkonů.“*²⁰

Takovým specialistou však může být i jiný odborník, jehož zaměření je tak specifické nebo složité, že jej jiný policejní specialista nemůže nahradit. Jde o případy zejména pracovních úrazů ve stavebnictví, o případy provozních chemických a jiných havárií apod.²⁰

Účelem ohledání místa činu je také snaha zjistit co nejvíce informací o místě činu, o pachateli, o oběti a o celkovém průběhu páchaní konkrétního činu. Pro tyto

²⁰ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

účely kriminalistika stanovila otázky, na základě kterých je možné odpovědět na výše uvedené požadavky. Těmito otázkami jsou:²¹

- **KDO,**
- **CO,**
- **KDY,**
- **KDE,**
- **JAK,**
- **PROČ.**

Na otázku **Kdo** chceme získat informace především o osobě pachatele, o oběti nebo o poškozené osobě. Obecně konkrétní osoba pachatele činu a snaha se o jeho usvědčení spadá do kompetencí policejních orgánů a jiných OČTŘ. Při ohledání místa činu jsou proto shromažďovány informace, které tvoří rámec „modu operandi“, poznatky a reálie, které mohou přispět k odhalení konkrétního pachatele.²¹

Co bylo spácháno? Při řádně provedeném ohledání je možné nalézt odpověď na tuto otázku již přímo na místě činu. Tedy co bylo spácháno, zda se vůbec jedná o trestný čin, přešůpek, nebo zda se jedná o čin, který nespádá do dikce PČR. Lze pak také identifikovat konkrétní trestný čin, který byl spáchán a také typovat místa výskytu kriminalistických stop právě daných na místě ohledání.²¹

Kdy byl čin spáchán? Tedy doba spáchání je velmi důležitou okolností k posuzování činu z hlediska jednotlivých ustanovení trestního zákona, ale také z hlediska zániku kriminalistických stop. Ke stanovení doby spáchání činu se využívá řada reálně zjištěných skutečností a okolností, které můžeme získat při ohledání místa činu, nebo k tomu využít metod postupů a prostředků stanovených kriminalistickou vědou, soudním lékařstvím nebo jiným vědeckým oborem. Lze využít také svědeckých výpovědí, kamerových systémů s údaji o datu a času. Takovými skutečnostmi mohou být např. data na korespondenci, určení doby úmrtí koronerem, video záznam, fotografie nebo jiná digitální data nebo znalecké posudky. Právě takové informace mohou policejní orgány přivést k poměrně přesnému určení data spáchání objasňovaného činu.²¹

²¹ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

Kde byl čin spáchán? Odpověď na tuto otázku v sobě zahrnuje zjištění, kde se čin stal. To může být problém, protože ne vždy místo, kde se nalezne oběť nebo místo, kde se ohledávají nějaké věci, jsou místem činu. Místo ohledání může tak být místem, kde čin „pouze“ vyšel najevo, kde byla např. nalezena mrtvola. Z tohoto důvodu je nezbytně nutné provádět ohledání místa činu v širším okolí nálezu, pokud je to možné. Je třeba uvést, že i místo nálezu může obsahovat informace o tom, kde byl čin skutečně spáchán, a proto je třeba proces ohledání provádět trpělivě už proto, že se může stát, že místo nálezu oběti trestného činu bude vzdáleno desítky až stovky kilometrů od místa, kde byl čin spáchán. Dále je třeba uvést, že na otázku kde hledáme odpověď i v případech, ve kterých se snažíme zjistit, kam pachatel ukryl oběť, lup, nástroje pro páčání, kde se k činu připravoval, kde čekal na oběť nebo kde získával spolupachatele. Je tedy zřejmé, že právě toto patří mezi stěžejní kriminalistické otázky.²²

Jak byl čin spáchán? Pro policejní orgán je především důležité zjistit, jak byl čin proveden, aby bylo možno na něj preventivně, represivně a kriminalisticko-technickou činností po podobně spáchaném trestném činu správně zareagovat a vyhledávat kriminalistické stopy. Průběh činu se dá za určitých okolností rekonstruovat podle nalezených kriminalistických stop, na základě provedené foto a video dokumentace místa ohledání a na základě podrobně vyhotoveného protokolu o ohledání místa činu. K tomu může přispět také zjištění „modu operandi“, který je významným kritériem při odhalování a prověřování události.²²

Důležitá je také otázka **Proč?** Tedy proč byl čin spáchán, přesněji řečeno, jaký byl MOTIV pachatele? K řadě spáchaní trestných činů, zejména těch násilných, rasových nebo mravnostních, je pachatel veden z určité pohnutky, motivu (důvodu). Motiv činu bývá hodně složitou složkou psychiky pachatele, který daný čin spáchal. Můžeme ho odvodit z řady kriminalistických stop, které na místě zanechal, ze způsobu provedení a z následků, které svojí činností způsobil.²²

Poslední otázkou je **Čím?** Tedy čím byl čin spáchán, jaký nástroj nebo techniku pachatel použil. Charakter použitých nástrojů, zbraní a prostředků umožňuje vytvořit si představu o okruhu osob, ve kterém je třeba hledat pachatele. Podle nalezených

²² Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

kriminalistických stop na místě činu lze najít nástroj nebo předmět, kterým byl čin spáchán, což je významná okolnost využívaná při pátrání po pachateli.²³

3.1 Druhy ohledání a prvotní úkony na místě činu

Kriminalistická nauka i odborná kriminalistická literatura uvádějí hned několik pohledů na různé druhy ohledání. Pro tuto práci bude ohledání místa rozděleno podle **CHARAKTERU OHLEDÁVANÝCH OBJEKTŮ**, tedy na ohledání:

- místa činu,
- mrtvoly, částí lidského těla a místa jejího nálezu,
- předmětů,
- dokumentů,
- zvířat,
- těla živé osoby.

Řada uvedených druhů ohledání je prováděna postupně nebo souběžně jako komplex dalších úkonů ohledání prováděného v rámci ohledání jednoho místa činu. Jde tak zejména o ohledání místa vraždy, na kterém jsou prováděny téměř všechny druhy ohledání, tedy mrtvoly, místa, věci nebo dokonce i zvířat.²⁴

Povinností každého policisty, který se jako první dozví o trestném činu nebo o jiné kriminalisticky relevantní události, u kterých přichází v úvahu ohledání místa činu je co nejrychleji provést **nezbytná opatření** k jeho zajištění. Podnětem k provedení nezbytných opatření může být vlastní zjištění policisty nebo osobní, či telefonická oznámení od jiných osob. Při přebírání těchto telefonických nebo osobních oznámení občanů si policista zjistí nezbytně nutné informace, jako jsou:²⁴

- jméno, osobní data a adresu osoby, která trestný čin oznámila,
- základní informace ke spáchanému trestnému činu,
- jaké jsou následky tohoto činu,
- zda byla zraněným poskytnuta první pomoc, případně počet přítomných osob,
- policista oznamovatele upozorní, aby na místě činu nic neměnil a na nic nesahal.

²³ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-70.

²⁴ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s. 19

Po příchodu policisty na místo činu se on sám pohybuje tak, aby nevytvořil žádné nové stopy a nepoškodil ani kriminalistické stopy, které vytvořil pachatel. Zásadou při ohledání je, že vše kolem pozorujeme a ověřujeme zrakem. Pouze výjimečně, a pokud je to nutné ke zjištění zdravotního stavu osoby nebo k nezbytnému odstranění překážky, můžeme s osobami a věcmi na místě činu manipulovat.²⁵

Policista, který se na místo činu dostaví jako první, je povinen provést tato **NEODKLADNÁ A NUTNÁ OPATŘENÍ**.²⁵

- poskytnout nebo zajistit první pomoc zraněným osobám,
- provést předběžnou prohlídku na místě činu,
- provést opatření k zabránění vytvoření dalších škod,
- uzavřít místo činu,
- zajistit ochranu stop,
- zjistit svědky události, případně zajistit podezřelé osoby,
- zahájit pronásledování možného pachatele,
- vypsát orientační dokumentaci na místě činu,
- provést hláskou službu, tedy informovat o události, o přijatých opatřeních a také o požadavcích a úkolech, které mají být splněny.

Je zde na místě také zdůraznit, že zasahující policisté na místě činu a v jeho bezprostředním okolí musí dodržovat jistá pravidla, která kriminalistika označuje za zásady, ve kterých vytyčila činnosti, které nesmí, až na výjimky, provádět. Proto tyto zásady zakazují na místě činu především:²⁵

- **vytvářet další nové stopy**, které by mohly narušit nebo znečistit místo činu, jako například kouření, odhazování nedopalků, různých obalů, odkládání osobních svršků a osobních věcí, vykonávat osobní potřebu apod.
- **používat zařízení v místnosti**, vodovody, ručníky, toaletu,
- **sahat na okolní předměty** (zbraně, nádoby, odhozené věci),
- **manipulovat s mrtvolou** dokud nebylo provedeno její ohledání a zadokumentování,
- **povolovat přístup na místo činu reportérům** a televizním štábům a ostatním osobám, které nesouvisí s vyšetřováním.

²⁵ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s.19-20

Po provedení předběžné prohlídky místa činu a po získání dostupných informací o momentální situaci na místě ohledání informuje policista z místa činu operačního důstojníka konkrétního útvaru PČR, který následně rozhodne o vyslání výjezdového týmu na místo. Vyžádá si pomoc potřebných specialistů a služeb, organizuje pronásledování a pátrání po pachateli. Na místo vyšle výjezdový tým, který by měl být složený minimálně z kriminalistického technika, kriminalisty – detektiva a vyšetřovatele. Podle potřeby může být výjezdový tým doplněn o psůvoda a další specialisty podle charakteru a rozsahu místa činu.²⁶

Na závěr této kapitoly je možno shrnout, že kriminalistická metoda ohledání, kterou je možné aplikovat na místo činu, nálezu věcí, těl i osob na místa ohledání vyhledávání, zajišťování a dokumentování kriminalistických stop a jiných důkazních materiálů, je opravdu nezastupitelnou metodou. A právě tato kriminalistická metoda se stala i policejní praktickou činností a dokonce je tak významná, že je upravena i trestním řádem a může být využita nejen policejním orgánem, ale ve výjimečných případech i soudem.

²⁶ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s.25

4 Kriminalistická stopa a identifikace

Kriminalistická stopa je základní kriminalistická kategorie, která úzce souvisí s ohledáním, zejména ohledáním místa činu a také s kriminalistickou identifikací. Kriminalistická nauka o stopách zaujímá významné místo v kriminalistické vědě, v policejní, ale i ve znalecké praxi, protože kriminalistické stopy představují při odhalování, vyšetřování a poznání trestné činnosti významný informační zdroj pro celkový proces poznání události trestného činu.²⁷

Právě kriminalistické stopy poskytují v procesu poznání vyšetřované události, kterým bývá negativní společenský jev, tedy trestný čin, který se odehrál v minulosti, adekvátní obraz o jeho průběhu. Přináší také důležité poznatky a skutečnosti o činnosti pachatele a o činnosti jiných osob objevujících se v procesu vyšetřované události, kterými mohou být zejména osoby zúčastněné na činu, o použitých prostředcích, nástrojích nebo o způsobu provedení trestného činu.²⁷

Kriminalistická odborná literatura obsahuje řadu definic kriminalistické stopy. Pro tuto práci bude použita následující: *„Za kriminalistickou stopu je považována každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjištělná a informace z ní využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.“*²⁷

Základní dělení kriminalistických stop, které obsahuje hledisko materiální konzistence stop, platí, že stopy dělíme na stopy:²⁷

- **PAMĚŤOVÉ,**
- **MATERIÁLNÍ.**

STOPY PAMĚŤOVÉ vznikají na vědomí, tedy v paměti člověka, zatímco **stopy materiální** vznikají na nejrůznějších objektech neživé nebo živé přírody. Paměťové stopy vznikají zprostředkovaně v paměti člověka pomocí smyslů (zraku, sluchu,...) Z toho lze odvodit, že zásadním rozdílem mezi nimi je jejich vznik. Zda vznikají v paměti člověka nebo v jiném reálném materiálním prostředí.²⁷

²⁷ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 9-10.

Tvorba paměťových stop není doposud dostatečně objasněna. Z lékařského hlediska jde o uložení člověkem vnímaných podnětů do mozku, tedy do oblastí, kde máme umístěnu paměť. Aby vše bylo ještě složitější, existují tak paměťové stopy krátkodobého, střednědobého a v podstatě dlouhodobého charakteru. Paměťové stopy nevznikají okamžitě po příslušném vjemu. Doba, která uplyne od vjemu do zafixování, může být u každého člověka různě dlouhá a pohybuje se v desítkách sekund. Paměťové stopy nelze využívat opakovaně, pokud se je podaří u konkrétního člověka vyvolat a ten je schopen je zpětně reprodukovat.²⁸

MATERIÁLNÍ STOPY, podle toho, jaké odbornou literaturu využijeme, dělíme kriminalistické materiální stopy dále podle obsahu základní informace, tedy zda je vnější nebo vnitřní stavby objektu.²⁸

- **Stopy, které obsahují základní informace o struktuře vnější stavby objektu.** Do těchto stop řadíme především stopy daktyloskopické, mechanoskopické, balistické a další.
- **Stopy, které obsahují základní informace o struktuře vnitřní stavby objektu.** Sem patří zejména stopy biologické, chemické, pachové.
- **Stopy, které obsahují informaci o funkčních a dynamických vlastnostech a návycích.** Do této skupiny se řadí například stopy hlasu, chůze nebo ručního písma.
- **Stopy, které obsahují sdruženou informaci o vlastnostech objektu nebo objektech, které je vytvořily.** Jedná se například o daktyloskopickou stopu vytvořenou obuví odrážející nejen podešev obuvi, ale i způsob chůze osoby aj.

Každá kriminalistická stopa má svou informační hodnotu, která je obsažena v každé stopě. A pokud tato stopa obsahuje vhodný nebo požadovaný počet markantů, je vhodná pro identifikační zkoumání. Kriminalistická věda pod hodnoty identifikačního pole stopy určuje, jaké hodnoty stopy obsahuje. Takovými hodnotami jsou hodnoty:²⁸

- a) **TAKTICKÉ,**
- b) **TECHNICKÉ,**
- c) **PROCESNÍ.**

²⁸ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 9-10.

TECHNICKÁ HODNOTA STOPY se uplatní zejména při vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop, ale také v procesu kriminalistického zkoumání přeložené stopy. Tato hodnota vyjadřuje míru využití kriminalistické stopy pro její další kriminalisticko-technické nebo znalecké vyhodnocování a zkoumání. Hodnocením a vyhodnocením obsahu markantů stopy lze připustit její identifikační obsah, k další fázi identifikačního zkoumání, kterým je **komparace**. Stává se základem proto, aby se podařilo zjistit objekt, který stopu vytvořil. Technická hodnota stopy také spočívá v tom, že kriminalistickou stopu a její markanty lze vůbec zkoumat současnými metodami a prostředky, tyto stopy vyhodnotit a doporučit, nebo je vyloučit z dalšího zkoumání v procesu kriminalistické identifikace.²⁹

Pečlivým vyhodnocením **TAKTICKÉ HODNOTY** kriminalistických stop lze vymezit okruh možných objektů, které se do stopy mohly odrazit. To lze zjistit na základě požadovaných počtech markantů, podle kterých by bylo možné stopu ztotožnit s předpokládaným objektem. Taktická hodnota stopy může vymezit okruh možných objektů, které stopu vytvořily, ale počet obsažených markantů v identifikační hodnotě stopy nemusí jednoznačně identifikovat srovnávaný objekt. Často postačuje, že okruh možných objektů se omezí na několik možných.²⁹

Z této informační hodnoty lze také usuzovat to, zda pachatel místo činu znal, zda měl potřebné technické, případně jiné znalosti a schopnosti potřebné k překonání různých překážek, zda se na své jednání připravoval, zda měl společníky, jak se choval na místě, co bylo předmětem jeho zájmu a další kriminalisticky relevantní informace.²⁹

Procesní hodnota znamená, že zajištěná kriminalistická stopa může mít v trestním řízení hodnotu důkazu. Zpravidla je to tehdy, když dojde ke ztotožnění komparovaného objektu se zajištěnou stopou z místa činu.³⁰

4.1 Kriminalistická identifikace

Kriminalistická identifikace je vědecký postup a také kriminalistická metoda. Obecně lze říci, že se jedná o proces srovnávání obsahu kriminalistické stopy, zajištění na místě činu s nějakým porovnávaným objektem, o kterém se lze domnívat, že tuto stopu vytvořil. Pro účely této práce zde bude prezentována jedna z možných definic

²⁹ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 11.

³⁰ *Kriminalistika-vše o vědních disciplínách*. [online]. 27.3.2013. [7.3.2019]. Dostupné z: <http://krimi2000.blogspot.com/2013/03/kriminalisticke-stopy.html>

kriminalistické identifikace, která zní takto: „*Kriminalistickou identifikací se individualizuje vztah mezi dvěma či více projevy nebo částmi jednoho a téhož materiálního objektu. Vzhledem k tomu, že v přírodě nikdo nedochází k ideálnímu přenosu vlastností odráženého objektu, můžeme říct, že kriminalistická identifikace se snaží individualizovat vztah mezi stopou a objektem, který ji vytvořil, i když u obou veličin jsou různé počty a kvalita charakteristických znaků.*“³¹

V kriminalistice jsou objekty, které je možné podrobit procesu kriminalistické identifikaci, rozděleny takto:³²

- a) **OSOBY,**
- b) **ZVÍŘATA,**
- c) **VĚCI.**

Ad a) Identifikace osob se provádí v rámci zkoumání v takových oborech, jakými jsou kriminalistická daktyloskopie, portrétní identifikace, biologie, genetika či fonoskopie atd.³³

Ad b) Identifikace věcí se provádí v rámci kriminalisticko-technickém zkoumání, kterými mohou být mechanoskopie, balistika, pyrotechnika, chemie, trasologie, atd.³³

Ad b) Identifikace zvířat je nařízena ve vyhlášce 136/2004 Sb. o podrobnosti označování zvířat a jejich evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem. Označování zvířat musí splňovat náležitosti jako je dobrá čitelnost, snadná zjistitelnost, malá bolestivost při označování zvířat, atd. Je několik různých druhů označování. Základním rozdělením je, jestli označení bude dočasné nebo trvalé. Každý druh zvířete se označuje jinak, např. popisováním, tetováním, mikročipy nebo registračními kroužky.³⁴

³¹ Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

³² Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

³³ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

³⁴ *Identifikace zvířat*. [online]. [7.3.2019]. Dostupné z: <file:///C:/Users/HP/Downloads/Identifikace%20zvirat.pdf>

Pro identifikaci těchto objektů se využívají jak stopy materiální, tak i stopy paměťové. Stopy materiální jsou využívány převážně v kriminalistickém technickém zkoumání nebo ve zkoumání znaleckém. Stopy, které označujeme jako paměťové, se uplatní spíše v kriminalistické taktice, ale také ve zkoumání znaleckém a dokonce i v řízení před soudem (výslech znalce, svědka, obviněného, podezřelého apod.).³⁶

Zde je nutno uvést, že kriminalistická identifikace je založena na vědecky ověřených principech, kterými jsou principy:³⁶

- a) **Individuálnosti** - kriminalistická identifikace vycházející z poznatku, že neexistují dva naprosto stejné objekty, které mohou zanechat naprosto stejné stopy. Jednotlivé objekty se od sebe liší svými vlastnosti a projevy.³⁶
- b) **Relativní stálosti** - založeno na předpokladu relativní stálosti, resp. neměnnosti objektů, kterým kriminalistickou identifikaci můžeme provést jedině tehdy, když objekt, který kriminalistickou stopu vytvořil, je po určité dobu relativně neměnný.³⁶
- c) **Odrazu** – „*to je schopnost projevat své vlastnosti navenek a předávat tyto vlastnosti ve vhodném prostředí*“³⁵

Identifikačním zkoumáním lze zjistit, že konkrétní kriminalistická stopa a také porovnávaný má své skupinové vlastnosti a individuální vlastnosti. **Skupinové vlastnosti** umožňují zařadit objekt do určité skupiny objektů (např. velikost obuvi, druh dezénu pneumatiky, krevní skupiny, atd.), **individuální vlastnosti** umožňují přesně a konkrétně identifikovat objekt, který se do stopy odrazil.³⁶

Kriminalistická odborná literatura uvádí, že v **kriminalistickém identifikačním zkoumání rozeznáváme následující druhy objektů:**³⁶

- 1) **ZTOTOŽŇOVANÉ,**
- 2) **ZTOTOŽŇUJÍCÍ.**

1. **Ztotožňovaný (identifikovaný) objekt** je objekt, o kterém předpokládáme, že má jednoznačnou souvislost s vyšetřovaným případem

³⁵ *Kriminalistika-vše o vědních disciplínách.* [Online]. [12.3.2019]. Dostupné z: <http://krimi2000.blogspot.com/2013/03/kriminalisticke-stopy.html>

³⁶ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika.* 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

nebo jde o objekt, který teprve hledáme. Je to objekt, který se odrazil ve stopě nebo jiném odrazu, a proto je podrobován identifikací.³⁷

2. **Ztotožňující (identifikující) objekt** je takový objekt, který zobrazuje vlastnosti ztotožňovaného objektu. Víme o něm, že má souvislost s vyšetřovanou událostí, přesněji byl zde zajištěn. Je to tedy objekt, s jehož pomocí identifikujeme osoby, věci nebo zvířata a jedná se o:³⁷

a) **STOPY TRESTNÉHO ČINU,**

b) **SROVNÁVACÍ MATERIÁL,** který je nositelem informace o ztotožňovaném objektu, je jeho zástupcem při identifikačním procesu.³⁷

Z výše uvedeného je třeba jednoznačně říci, že kriminalistické stopy a proces kriminalistické identifikace je naprosto nerozlučně spojen. Za ideálních podmínek kriminalistická identifikace využívá vhodných druhů stop k jednoznačnému určení osoby, věci nebo zvířete, které se do kriminalistické stopy odrazily a zanechaly v ní markanty vhodné pro další zkoumání.

³⁷ Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

5 Kriminalistická dokumentace

V tomto případě se jedná kriminalistickou dokumentaci, která se vytváří na místě ohledání kriminalisticky relevantní události. Takovou dokumentací je trvalé zachycení umístění kriminalistických stop, jejich druhu a označení na místě činu a také následná dokumentace postupu a výsledků procesu kriminalistické identifikace nebo jiného zkoumání. Proto kriminalistickou dokumentaci můžeme rozdělit takto:³⁸

a) DOKUMENTACI OBECNÉHO CHARAKTERU,

b) DOKUMENTACI Z MÍSTA ČINU.

Ad a) Význam kriminalistické dokumentace, která má **obecný charakter**, lze spatřovat především vytvořením podkladových materiálů nebo vlastní dokumentace v rámci jednotlivých procesních úkonů. Jde tedy o zachycení obrazové, písemné nebo topografické již v průběhu aplikace jednotlivých kriminalistických metod, zejména pak metod kriminalisticko-taktických i technických, kterými se objasňují okolnosti významné pro řešení konkrétního případu z hlediska trestního řízení. Jednotlivé kriminalistické metody, jejich postupy, jejich dokumentace se tedy stávají jedním ze základních stavebních kamenů celého procesu dokazování okolností významných pro celé trestní řízení a tím více to platí i o kriminalistické znalecké dokumentaci postupů a výsledků, kterých bylo jimi dosaženo.³⁸

Ad. b) Význam dokumentace ohledání místa činu spočívá zejména v tom, že v podobě věrného odrazu situace na místě po jeho spáchání tato dokumentace poskytuje názornou představu o situaci na místě činu. Během procesu ohledání se dokumentují fakta formou, kterou požaduje trestní řád. Tedy písemně, fotograficky, na video nebo DVD záznamu. Umožňuje tak využití všech těchto materiálů jako důkazů v dalším vyšetřování v konkrétní věci a zejména pak v řízení před soudem. Jen taková dokumentace je zárukou dodržení zákonnosti a demokratického charakteru trestního řízení a vede ke zjištění skutkového stavu věci.³⁸

Proto platí, že kriminalista nebo policista, který má provádět dokumentaci ohledání, a to ať ji již provádí sám, nebo jako jeden z členů výjezdové skupiny, se musí

³⁸ Němec Miroslav. Kriminalistická dokumentace. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 7-8.

na tuto práci vždy důkladně připravit teoreticky a mít často i jisté pracovní zkušenosti z této oblasti lidské činnosti.³⁹

Kriminalistická nauka i odborná literatura pak dále rozděluje kriminalistickou dokumentaci podle toho, jakými prostředky je prováděna na:³⁹

- a) **FOTOGRAFICKOU DOKUMENTACI,**
- b) **DVD NEBO DIGITÁLNÍ DOKUMENTACI,**
- c) **PÍSEMNOU DOKUMENTACI, tedy PROTOKOL,**
- d) **TOPOGRAFICKOU DOKUMENTACI,**
- e) **DOKUMENTACI ZVLÁŠTNÍMI METODAMI A PROSTŘEDKY.**

V současné době kriminalistická taktika doporučuje k fixaci výsledků ohledání místa činu:³⁹

- a) **protokol o ohledání místa činu,**
- b) **kriminalistickou fotografickou dokumentaci,**
- c) **kriminalistickou topografickou dokumentaci,**
- d) **další dokumentaci** (např. video dokumentaci včetně speciálních způsobů zajišťování a uchovávání stop a dalších důkazů např. prostorový model místa činu).

Ustanovení §55 trestního řádu ČR umožňuje, aby dokumentace procesních úkonů byla prováděna buď při úkonu samém, nebo bezprostředně po jeho provedení.³⁹

Proto je z kriminalistického hlediska nutné rozdělit si dokumentaci ohledání místa činu tak, aby již zpočátku bylo každému jasné, co bylo nutno vyhotovit v průběhu ohledání, co nebude možné z různých důvodů již opakovat, jako fotodokumentace, náčrtek a na dokumentaci, kterou je možno vyhotovit podle požadavku trestního řádu až po skončení ohledání za výhodnějších podmínek ke zpracování, jako plánek, protokol o ohledání místa činu.³⁹

Mezi části dokumentace, jak ohledání místa, tak některých úkonů s ním spojených, v některých případech není možné opakovat. Proto musí být vyhotoveny „načisto“ tedy hned napoprvé. Mezi ně patří videozáznam, zvukový záznam s výpovědí těžce raněné nebo nemocné osoby. Řadíme sem také veškeré snímání a zajišťování stop, zajišťování předmětů důležitých pro objasnění věci a samozřejmě

³⁹ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 7-8.

zajišťování předmětů, které mají sloužit ve věci jako důkazy. Tuto dokumentaci musí také provádět skuteční odborníci, kteří jsou v jednotlivých oborech zvláště pečlivě vyškoleni, což je v policejní praxi často jen velmi těžko splnitelné nebo dokonce vyloučeno, protože PČR takových odborníků má málo a nemohou být u všech významných ohledání. Na druhou stranu je to motivace pro ty policisty, kteří potřebují získat zkušenosti a dovednosti, které jim umožní, aby se takovými odborníky stali.⁴⁰

Do další části dokumentace ohledání místa činu, které je možné pořídit až po ohledání, avšak za předpokladu, že budou shromážděny podrobné podkladové materiály, patří zejména protokol o ohledání místa činu, plánek a náčrtek, eventuálně schéma místa činu.

Tyto dokumentace je totiž možno do její konečné podoby upravit až po samotném provedení ohledání místa činu. Aby ovšem mohla, stejně tak jako první část, sloužit svému důkaznímu účelu, musí v ní být vyznačeny všechny potřebné údaje sloužící pak k jejímu konečnému dopracování.⁴⁰

5.1 Protokol o ohledání místa činu

Protokol o ohledání z místa činu je tak důležitou písemností, že je v trestním procesu považován za jeden z nejvýznamnějších důkazních prostředků. Náležitosti protokolu, tedy jakéhokoliv protokolu, jsou upraveny v § 55-58 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Co se týče úpravy protokolu o ohledání místa činu a jeho účelu, pak tuto problematiku upravuje § 113 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Proto je také protokol o ohledání místa činu jedním ze základních materiálů celého trestního řízení před jeho zahájením, na jejichž základě ustanovujeme i další postupy při vyšetřování konkrétního případu, vytyčujeme kriminalistické verze a přistupujeme k využití dalších metod praktické činnosti.⁴⁰

Protokol se dělí na tři základní části a to:⁴⁰

- a) **ČÁST ÚVODNÍ,**
- b) **ČÁST POPISNOU,**
- c) **ČÁST ZÁVĚREČNOU.**

⁴⁰ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 8-9.

ÚVODNÍ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje zejména:⁴¹

- a) **Označení policejní součásti**, která ohledání provádí.
- b) **Označení události, tedy o co se jedná**, např. ohledání nálezu mrtvoly (není vhodné uvádět přesnější údaje, např. místo sebevraždy, neboť v mnohých případech se dodatečně ukáže, že případ vypadající na sebevraždu je vraždou a naopak).
- c) **Datum, místo, doba ohledání**, vyhotovení protokolu a také započetí a ukončení ohledání (samozřejmě aktuální údaje).
- d) **Jméno, hodnost, funkci** a další údaje vedoucího oddělení.
- e) **Jména, hodnosti, funkce a pracoviště všech osob, které se ohledání zúčastnily**, ať již jako členové stálé výjezdové skupiny, nebo jako osoby k ohledání přizvané.
- f) **Podnět k ohledání** (oznámení telefonické, MMS zpráva, e-mail, ale také vlastní zjištění policisty PČR).
- g) **Podmínky ohledání**, zejména denní dobu, viditelnost, umělé osvětlení apod.

POPISNÁ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje přesný popis všeho toho, co bylo ohledáním místa činu zjištěno, přibližně v tomto pořadí:⁴¹

- a) popis místa s přesným vymezením jeho hranic a hranic ohledání,
- b) popis přístupových cest k místu činu a všeho, co na nich bylo zjištěno či nalezeno,
- c) při ohledání místa činu v místnosti i popis její podlahy, stěn, stropu, vchodů, oken, apod.,
- d) podrobný popis situace na místě činu, včetně popisu a umístění jednotlivých objektů či důležitých orientačních bodů, od nichž pak provádíme jednotlivá měření,
- e) přesný popis míst nálezu nejdůležitějších objektů trestného činu, např. místo měření,
- f) místa, kde byly nalezeny nástroje použité ke spáchání trestného činu, všechny stopy a další věcné důkazy,
- g) zvláštnosti případu, včetně zcizení některých předmětů z majetku poškozeného, vykradení tajných úkrytů, nezajištěných uzávěrů okenních křídel či zámků, polohy klíčů v zámcích, apod.,
- h) zjištění tzv. negativních okolností, tedy absenci změn a znaků, které se vzhledem k provedení trestného činu na místě trestného činu předpokládají a které by tedy vzhledem k ostatním změnám a znakům na místě činu existovat měly, anebo změny

⁴¹ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10

a znaky, které se v souhrnu ostatních změn a znaků jeví jako prvky nelogické, rozporné či protichůdné,

- i) popis všeho ostatního v souvislosti se spáchaným trestným činem, zejména pak cestu příchodu, pohybu a odchodu pachatele, předměty, jejichž poloha nebo stav byly v souvislosti s trestným činem měněny, apod.⁴²

„ZÁVĚREČNÁ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje přesný seznam a bližší popis nalezených a zajištěných stop, předmětů a dokumentů z místa činu s uvedením, jak s nimi bylo či bude naloženo, zda a kam budou nebo byly odeslány ke zkoumání a také jaká další dokumentace místa činu byla provedena a kde se nachází. Mohou zde být uvedena i prohlášení osob přítomných ohledání, včetně osob poškozených trestným činem, apod.“⁴²

„Kriminalistická taktika doporučuje, aby před podpisem protokolu byl protokol vždy nahlas před všemi účastníky ohledání přečten a pak teprve podepsán.“⁴²

Při sepisování protokolu o ohledání místa činu je nutno dále postupovat podle následujících zásad:⁴²

- a) Formulace protokolu musí být jasná a srozumitelná, bez chyb.
- b) Při popisování je nutno užívat krátkých vět a všeobecně známých výrazů.
- c) Je nutno označovat jeden a týž předmět vždy stejným názvem.
- d) Nelze používat neurčité, obecné či nejasné pojmy, jako např. poblíž, opodál, atd.
- e) Veškeré vzdálenosti je nutné uvádět s délkovými mírami v centimetrech či metrech.
- f) Po důkladném a přesném popsání jednoho předmětu je teprve možno přejít k popisování dalšího předmětu dalšího, nelze tedy přeskakovat.
- g) Musí být zcela jasně označen centrální bod místa činu, od něhož jsou pak měřeny všechny důležité vzdálenosti na místě činu.⁴³

5.2 Fotografická dokumentace

Kriminalistická fotografie z místa trestného činu je důležitou částí dokumentace a nelze ji podceňovat. Proto také není možné fotografovat na místě činu nepromyšleně a libovolně. Pro úspěšný postup dalšího vyšetřování případu mohou mít význam pouze

⁴² Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10

⁴³ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10-11

ty snímky, které s dostatečnou názorností ukazují skutečnosti popisované v protokolu o ohledání místa činu. Zejména z taktického hlediska se promyšlená kriminalistická fotografie může stát často relevantním důkazem proti pachateli, který se nedoznává, i když čin pravděpodobně spáchal.⁴⁴

Postup při fotografování místa činu se řídí vždy a jen konkrétními podmínkami na konkrétním místě činu a obecně nemůžeme dát k této činnosti žádný návod. Přece jen se ale z taktického hlediska v policejní praxi osvědčilo několik fází fotografování místa činu, podle kterých se dá fotografování na místě činu rozdělit na:⁴⁴

- a) **PŘEDBĚŽNÉ FOTOGRAFOVÁNÍ NA MÍSTĚ ČINU,**
- b) **FOTOGRAFIE V PRŮBĚHU OHLEDÁNÍ MÍSTĚ ČINU,**
- c) **FOTOGRAFOVÁNÍ PO OHLEDÁNÍ MÍSTĚ ČINU.**

Kriminalistická fotografie z místa činu se po vyhotovení zařazuje podle postupu fotografování na místě činu. Vyhotovené snímky se seřazují od fotografií orientačních a přehledných, přes fotografie polodetailní, až ke snímkům detailním. V tomto pořadí se také dříve vylepovaly na předtištěné desky z tvrdšího papíru, popsaly se, a to vždy pod snímkem co nejpřesněji. Dnes v době digitální fotografie se často uplatní přenos vybraných fotografií na digitální nosič, i když se „klasické“ fotodokumentace stále vyhotovují. Tak tedy vzniká celá fotodokumentace z místa trestného činu.⁴⁴

⁴⁴ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10-11

6 Kazuistika

V této kapitole budou zpracovány dvě skutečně reálné události, tedy případy trestných činů, které autorka zpracovala pro potřeby této práce na základě získaných informací z literatury faktu a elektronických zdrojů. Vzhledem k charakteru práce, která je zaměřená převážně teoreticky, bylo vhodné, alespoň do této kapitoly zařadit praktické zkušenosti zkušeného kriminalisty pana Jiřího Markoviče a pana Viktorína Šulce, které prezentovali ohledání místa činu na skutečných případech. Autorka není členem žádné aktivity spojené s Policií ČR a poznatky získala z literatury „Lovec přízraků“ od zmíněných autorů. Jen pro úplnost, jména a příjmení aktérů případů jsou přebrána z literatury tak, jak zde byla uveřejněna.

6.1 Případ „Kráska v bílém“

Případ pojednává o pachateli Vladimíru Tekverkovi, který byl odsouzen za trestný čin vraždy na dobu „*dvaceti pěti let odnětí svobody ve III. nápravně výchovné skupině, s uložením psychiatrické léčby se sexuologickým zaměřením, stejně jako s uložením trestu propadnutí kuchyňského nože, který posloužil jako vražedný nástroj.*“⁴⁵

Autorka tento případ zmínila kvůli zvláštnosti celého případu. Nejsou zde zcela patrné prvotní úkony ohledání místo činu, ale je zde spíše kladen důraz na osobnost pachatele, kdy vysoce inteligentní muž dokáže spáchat trestný čin. Zajímavé je také jeho konání ve výkonu trestu.

Vladimír Tekverk (dále jen Tekverk) byl slušný a bezúhonný občan s velkým pracovním potenciálem. Ani v jeho dětství nebyly známé žádné problémy, neměl za sebou žádnou traumatizující událost. Vystudoval vysokou školu, absolvoval základní vojenskou službu, oženil se a měl syna. Následně si našel práci jako technolog u leteckých služeb. V práci s ním byli spokojeni, nikdo si na něj nestěžoval. Dá se říct, že spokojený život změnil dne 6. 7. 1979, kdy se Tekverk stal vrahem.

Již od mladého věku se u Tekverka projevovaly známky sadismu. Přistihl se, že má zálibu ne přímo v ubližování jako takovém, ale že se mu líbí pohled na krev,

⁴⁵ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 163

na to jak ubližuje druhým, například ženám. Věděl, že to nejspíš nezapadá do takzvané normálnosti a svůj „chtíč“ skrýval.

Na jeho manželství to vliv nemělo, nikdo neměl tušení. Sám Tekverk při své inteligenci, a bohužel k jeho škodě a ke smůle oběti, nevyhledal žádnou odbornou pomoc. Řešil to samostudiem v knihovně, kde hledal odborné knihy a názory odborníků. Postupem času už mu ale nestačilo se jen samo vzdělávat, začat pocíťovat, že zkrátka potřebuje víc. Že si to musí vyzkoušet. Nikomu se nikdy nesvěřil. Báł se, že by ho všichni, především manželka, odsoudila jako člověka a donutila by ho jít k lékaři. To on odmítal, protože věřil, že si pomůže sám. Dva měsíce před útokem u sebe začal nosit nůž. Přimo ve své výpovědi uvádí: „*Oficiálně jsem si namlouval, že ho nosím, abych si mohl nakrájet svačinu. Ale ve skrytu duše jsem věděl, že to je jinak.*“⁴⁶

Den vraždy byl jako každý jiný. Strávil den v práci. Po práci jel domů, kde pomohl manželce vynést nákup, pak se ještě do práce vrátil. Poté jel ještě ke svému kamarádovi za účelem vrácení půjčené knížky. Spolu s kamarádem pak navštívili restaurační zařízení, kde měl čtyři piva. Zpětně uvedl, že na sobě nepocítil nejmenší známku opilosti. Domů jel nočním autobusem, kde jeho pozornost upoutala bíle oděná dívka. Výstupní zastávku měli stejnou. Tekverk se jí začal více všímat. Její věk odhadl na dvacet let, ačkoli se později ukázalo, že jí bylo pouhých šestnáct. V tu chvíli si uvědomit nutnost čehosi, co *musí* udělat a čemu se *neubrání*.

Ještě v autobuse sáhl po noži. V hlavě měl mnoho myšlenek, které evokovaly představy, co by chtěl s mladou dívkou udělat. Vyhodnocoval nejrůznější scénáře a okolnosti. Zda ho někdo uvidí? Kde je to nejvhodnější místo? Kam jí bodnout? Co když jí přijde někdo na pomoc? Vedle otázek ho zároveň přepadala pocit výčitek, přece jen měl rodinu.

V blízkosti krátkých schodů mladou dívku dostihl. Ta nejspíš dostala strach a začala zrychlovat. Tekverk byl ale moc blízko. Když byl těsně za ní, natáhl ruku s nožem a bodl ji zezadu do zad. Následovně pokračoval dalšími pěti ranami, především do boku a do hrudníku. Náhle se ozval křik ženy z blízkého balkonu, ať dívku nechá být! To Tekverka zastavilo a začal utíkat pryč. Cestou ještě zahodil nůž a během jeho útěku slyšel opětovný křik ženy, že ho poznala.

⁴⁶ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 142

Běžel domů. Zamkl se a v tu chvíli si uvědomil následky svého činu. Téměř okamžitě se přiznal své ženě, že je vrah. Ta mu zpočátku nevěřila, ale po spatření krve na jeho oblečení názor změnila. Hned se oba vydali směrem na policejní oddělení, kde ale nikdo nebyl. Mezitím však už byly policejní složky na místě činu, kde zahájily prvotní ohledání. Tekverk k nim přišel a označil se za sadistu.

Po příjezdu na policejní stanici se Tekverk poprvé setkal s vyšetřovatelem Markovičem. Markovič v knize popisuje svoje první dojmy z Tekverka. Vzhledem k jeho dvaceti šesti letům zkušeností na oddělení vražd neměl na Tekverka jiný názor než na ostatní pachatele, které viděl dříve. Bral v potaz Tekverkovo dosavadní bezproblémový život. Přitěžující okolností byla skutečnost, že oběti Ivaně Haviarové bylo pouhých šestnáct let. Proto se případ řešil jako vražda dítěte ne jako vražda dospělé ženy.

Začalo se řešit, jestli někdo mohl tušit o Tekverkově deviaci. Lidé z jeho okolí o něm vypověděli, že byl tichý typ, který se zásadně s ničím nesvěřoval. Takový typ je podle Markoviče typický pro pachatele podobné činnosti. Dále policie zjišťovala okolnosti o Ivaně Haviarové. Studovala první ročník místního gymnázia. Ten večer byla na divadelním představení a hned po něm jela nočním autobusem domů. Potvrdilo se tedy, že byla náhodou Tekverkovou obětí. Nabízela se otázka, jak je možné, že někdo s takovým intelektem a spořádaným životem může něco takového udělat.

Když se zpětně vrátíme přímo k činu, Tekverk vypověděl, že slyšel křik z dálky, který na něj volal, že ho poznal. Jednalo se skutečně o svědkyni Zdeňku Charvátovou. Svědkyně v osudnou chvíli opravdu stála opodál na balkoně svého bytu a čin viděla. Ve skutečnosti vraha ale nepoznala, svým výkřikem ho chtěla jen zastrašit. Právě paní Charvátová společně s dalšími sousedy přivolali policii a záchrannou službu, přičemž lékař na místě konstatoval smrt dívky.

Co se týče procesního charakteru případu, Markovič uvedl, že případ měl spíše procesuální a dokumentační charakter než charakter detektivní. Pachatel byl totiž hned obviněný vzhledem k jeho okamžitému doznání. Navíc vražedná zbraň, již zmíněný muž, ležel hned vedle Ivany, kde ho Tekverk odhodil. Po zaprotokolování těchto okolností se čekalo na výsledky znaleckých zkoumání. V tomto případě na posudky z oboru soudní psychiatrie, sexuologie a psychologie. Řešilo se totiž, zda byly či nebyly sníženy Tekverkovy rozpoznávací a ovládací schopnosti, resp. zda byl

příčetný a uvědomoval si průběh a následky svého počínání. Motivací činu se nakonec potvrdila sexuální úchylka. Opět vzhledem k Tekverově inteligenci a k létům popírání deviace znalci dospěli k závěru, že byl Tekverk při svém činu plně příčetný. Případ se zdál být uzavřený do chvíle, kdy Tekverk změnil výpověď.

Přišel s novou teorií, že Ivanu Haviarovou vlastně znal. Popsal do detailu příběh jejich seznámení. Údajně se potkali někde v baru a s Ivanou měl poměr utajovaný před Tekverkovou manželkou. Po nějaké době známosti mu Ivana prý dala ultimátum, že si musí vybrat, buď ona nebo manželka. Tekverk nechtěl „rozbít“ rodinu, a tak mu Ivana začala vyhrožovat, že půjde vše říct jeho manželce. Tekverk se začal bát, že to Ivana opravdu udělá, a v tu chvíli začal uvažovat, že není jiné cesty než Ivanu zabít, umlčet. Na otázku, jak to bylo s předchozí výpovědí Tekverk odpověděl, že zpanikařil a že byl s manželkou a nechtěl tak, aby se dozvěděla pravdu. Manželka se ho samozřejmě ptala na podrobnosti a Tekverka nenapadlo nic lepšího než sadismus.

Zajímavé také bylo, kolik toho vypověděl o své deviaci. Naprosto přesně popsal pocity typického člověka s tímto onemocněním. Tekverk vypověděl, že měl zálibu v literatuře s tématem sadismu a tím se vysvětlovaly jeho hodiny strávené v knihovně. K činu samotnému uvedl, že si pamatuje jen minimálně informací. *„Proč jsem změnil výpověď? Pochopil jsem, že se mi manželství stejně nepodaří udržet, tím se mi zhroutil hlavní motivace, proč předstírat sadismus.“*⁴⁷

Podle kriminalisty Markoviče je změna výpovědi zcela normální záležitostí, dělá to spousta pachatelů. Vysvětluje, že to je tím, že pachatel je vystresovaný výslechem, vazební věznicí. Neustále tedy přemýšlí nad svým činem a „vylepšuje“ svou výpověď a chce, aby byla verze „přijatelnější“. Markovič měl od začátku o Tekverkově druhé verzi pochyby. Mezi čtyřma očima Markovič vyjádřil Tekverkovi svou nedůvěru v jeho verzi. Nejneuvěřitelnější mu přišlo, že člověk takové inteligence jako je Tekverk, by se tak „hloupě“ a nepromyšleně zbavil nepohodlné milenky. Navíc jak může takový člověk jako je Tekverk udělat z nevinné mladé dívky „zákeřnou“ osobu. Markovič zdůraznil, že mu přišlo opravdu nejvíce zvláštní, že touto verzí výpovědi přišel tak o svou jedinou polehčující okolnost – sadistickou deviaci. Jevil by se totiž jako člověk, který se svou nemocí bojoval a nakonec prohrál. Až do podání obžaloby se Tekverk své výpovědi držel.

⁴⁷ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 154

Markovič společně s dalšími specialisty sestavili deset bodů, které Tekverkovo výpověď vyvrací. Hovoří se v nich o neexistujících důkazech o tom, že by se Tekverk s Haviarovou znali z dřívější doby, navíc podle svědků – kamarádky Ivany nebyla ten typ, co by si tak lehkomyšlně začal s ženatým mužem.

Podle kamaráda Tekverka se spolu nikdy nebavili o ženách, což opět „sedí“ spíše na původní verzi devianta. Co se týče kapesního nože, jeho velikost nesedí na „krájení svačiny“, je tedy patrné, že nůž byl určen opět na účely spojené s deviací. „*Samotný způsob provedení činu je typický pro nepromyšlené, afektivní a pudové jednání devianta.*“⁴⁸ Pokud by se uvěřilo druhé výpovědní verzi „nepohodlné milenky“, předpokládalo by se, že vražda bude promyšlená, tajná, navíc od člověka, co se tolik zajímá o knihy, s detektivním dějem. Závěr všech bodů je ten, že Tekverkova druhá výpověď byla jasně vykonstruovaná a po vyšetření na sexuologii bylo definitivní, že Tekverk má sexuální deviaci.

V knize se uvádějí Tekverkovy myšlenky a pocity, které ve většině napsal až ve Valdicích, ve výkonu trestu. Své myšlenky velmi detailně popisuje od prvopočátku, co viděl Ivanu, přes jeho názory na všechny angažující se na jeho případu. Rozebral pečlivě každé vyšetření, každou výpověď. Autorku zaujalo, s jakou přesností jsou vyjádřeny myšlenky takového pachatele. Místy to byly názory až téměř odborné. Rozebíral prakticky sám sebe, ptal se na otázky, na které si odpověděl a odůvodnil, přemýšlel nad dalšími variantami sebe samého.

Senát Městského soudu v Praze dne 18. 12. 1979, pod vedením JUDr. Miroslava Topinky zasedal na přelíčení případu, žádnou změnu ale nepřinesl. Promlouvali zde kromě obžalovaného také specialisté z odvětví psychologie, psychiatrie, sexuologie. Senát vyjádřil jasné stanovisko, že Tekverkova druhá výpověď je vymyšlená. Vzal v potaz i deset bodů sestavených Markovičem a kolektivem. Jedním z posledních měl slovo znalec MUDr. Pavel Zemek, který uvedl, že rozpoznávací a ovládací schopnosti nebyly utlumeny, tedy Tekverk jednal naprosto přičetně. Další okolnost byla ta, že opět vzhledem k Tekverkově inteligenci nebylo možné, aby Tekverk byl mimo svou kontrolu. Jiná situace by prý byla, pokud by byl pachatel průměrný, či podprůměrný inteligence.

⁴⁸ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 156

Senát dále zkonstatoval, že Tekverkův čin v sobě nese vysoký stupeň společenské nebezpečnosti. „*Soud proto spatřuje naplněny podmínky trestného zákona, totiž že obžalovaný jednal zvláště zavrženíhodným způsobem a ze zvláště zavrženíhodné pohnutky.*“⁴⁹ Soud také doporučil Tekverkovi, aby si sám zažádal o provedení kastrace společně s lobotomickým zásahem do mozku. Polehčující okolností pro Tekverka byl dosavadní spořádaný život a také to, že Tekverk svůj čin neobhajoval, naopak sám uvedl, že to od něj bylo špatné.

Tekverk společně s jeho obhájcem podali proti dvaceti pěti letému trestu odnětí svobody odvolání, zejména proti výši trestu. Dále se spekulovalo o termínu „zvláště zavrženíhodná pohnutka“.

12. 4. 1980 zasedl senát Nejvyššího soudu ČSSR za předsednictví promováného právníka Františka Boumy pro projednání kauzy v odvolacím řízení. Výše trestu zůstala nezměněna, avšak bylo zrušeno rozhodnutí Městského soudu podrobení se psychiatrickému vyšetření se sexuologickým zaměřením. Soud uznal námitku obžalovaného, že jeho pohnutka k činu byla zaviněna pudem devianta, tudíž je nezapříčiněná, bez viny. Nedá se tedy hodnotit jako zavrženíhodná. Rozsudek skončil poučením, že se proti tomuto rozhodnutí není možné odvolat. Z obžalovaného Tekverka se stal odsouzený.

Závěrem se k případu vyjadřuje Markovič. Případ jako takový zapadá do scénářů mnoha dalších případů, avšak tento případ Markoviče uchvátil kvůli osobnosti pachatele, jak je celkově možné, že takový člověk s rodinou a slušnou prací udělá něco takového. Navíc se stala další zvláštní věc. Po skončení soudu a nástupu odsouzeného do výkonu trestu projevil Tekverk zájem otevřeně a veřejně mluvit o jeho deviaci a díky jeho inteligenci tak mohl pomoci pochopit takové typy i uznávaným odborníkům zabývající se tímto odvětvím.

Tekverk ve výkonu sepsal, jak už autorka zmínila dříve, spousty spisů, ve kterých popisoval svůj případ, ale i o myšlení devianta obecně. Tekverk byl vzorný i ve výkonu trestu, a tak po patnácti letech odpykání trestu měl první vycházku mimo vězení bez dozoru.

⁴⁹ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 162

Zvláštní bylo, že jeho první návštěva nesměřovala za rodinou a kamarády, jak by se dalo předpokládat, ale právě za vyšetřovatelem Markovičem. Sám Markovič vzpomíná v dobrém na jejich setkání a to prý i po propuštění Teverka trvale z věznice roku 1996. Po odchodu Markoviče do důchodu už se s Tekverkem nikdy nesetkal.

Ačkoli v tomto případě není popsáno ohledání místa činu, je však zcela nepochybné, že jeho ohledání, ohledání zemřelé a řádná dokumentace a protokolace stavu místa činu přinesly stěžejní důkazy pro soud, ale také důležité poznatky pro kriminalisty na základě kterých mohli prokázat průběh činu v návaznosti na jednání pachatele, souvislost poranění děvčete s vražedným nástrojem a s jednáním Teverka. Rovněž byla důležitá dokumentace z místa činu, která byla předkládána jak pachateli, tak soudu, která umožnila trvalému a velmi podrobnému zachycení místa činu pro trestně procesní úkony.

6.2 Příklad „Záhada Prokopského údolí“

Druhý případ se zabývá dvojnásobnou vraždou nezletilých dívek, které se staly, dá se říct, náhodnými oběťmi pachatele Františka Zenkera. Ten byl odsouzen za trestný čin vraždy k *„patnácti letům odnětí svobody, což bylo maximum podle trestního zákona v roce 1968, kdy byl trest spáchán.“*⁵⁰

Dne 8. 6. 1968 šly dvě dívky na koupaliště, ze kterého už se ale nevrátily. V ten samý den probíhal pohřeb místního holiče pana Hettnera. Než obě matky nahlásily dívky jako pohřešované, začaly je hledat nejdříve samy. Hledaly je právě na koupališti, kam obě dívky měly namířeno. Tam jim ale jejich vrstevníci řekli, že ani jednu z nich ten den neviděli. Matky dívek šly tedy na tehdejší součást Veřejné bezpečnosti (dále jen VB), kde nahlásily jejich pohřešování. Příslušníci VB prozatím zamítli vyhlášení pátrání z důvodu toho, že je to zbytečné, když *„si dvě puberťačky v horkém prázdninovém dni protáhly večerku“*.⁵⁰

Ten den po desáté hodině večerní se sešli místní občané a začali dívky hledat sami. Začali na cestě ke koupališti, protože jinou cestou dívky jít na koupaliště nemohly. Cesta vedla kolem hřbitova a kolem místního lesa „Punčocha“.

V této části případu vyšetřovatel poukazuje na výsledky svědků. Prvním výsledkem je výslech pana Miroslava Bartáčka, který uvedl, že prohledali všechna tmavá místa cestou k lesu, až ke zmíněnému lesu došli. Zde Bartáček vypovídá, že slyšel křik pana Rudolfa Unčovského, který našel obě dívky, obě mrtvé. Pan Rudolf Unčovský byl otec jedné z dívek, o to hůř, že našel dívky právě on. Po přivolání lékaře na místo činu už jen byla konstatovaná smrt u obou dívek. Jako příčina smrti byla učena *„vnitřní zranění po zásahu střelnou zbraní do životně důležitých míst“*.⁵⁰

Příslušníci VB uzavřeli a zajistili místo činu a čekali do příjezdu výjezdové skupiny kriminální služby, kterou tvořili konkrétně vyšetřovatel, „operativci“, kriminalistický technik, jehož úkolem bylo zajišťování všech relevantních kriminalistických stop. Vzhledem k denní, resp. noční době, kolem půlnoci, nechali kriminalisté ohledání místa činu na ráno. Místo činu ale zůstalo celou noc střeženo určenými příslušníky VB. Z místa činu však byla odvezena po zadokumentování obě těla mrtvých dívek.

⁵⁰ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 12-44

Vyšetřovatel případu major Jaroslav Zahrádka později uvedl, že místo činu nebylo střeženo kvůli chycení pachatele, který by se mohl vrátit na místo činu, ale bylo střeženo proto, aby tam nechodili místní obyvatelé a jiní „zvědavci“, kteří by zcela jistě zničili pachatelovy stopy a vytvořili by stopy, které s případem nesouvisí a tím by mohli ovlivnit další vyšetřování případu.

V protokolu ohledání místa činu bylo uvedeno, že ohledání začalo v pět hodin ráno a mělo být skončeno v deset hodin ráno. Mezitím další policisté vyslýchali svědky a probíhala také nařízená pitva. Ve fotografické dokumentaci z místa činu jsou orientační fotografie, na kterých je zachycen les Punčocha z pohledu od obce Jinonic i opačně. Na dalších stránkách této dokumentace jsou orientační fotografie, na kterých je zachycen skalnatý sráz i koupaliště, které měly dívky navštívit.

Fotodokumentace obsahuje polodetailní fotografie místa nálezu obětí, které bylo zhruba šest set metrů od hřbitova. První, Jana Unčovská, byla nalezena ležící na zádech, s krví na obličeji, pravou rukou nataženou za hlavu a druhou svisle od těla. Měla na sobě vyhrnuté šaty a byl vidět průstřel jejího hrudníku. Zvláštní bylo, že měla nazutu jen jednu botu, druhá bota se vůbec nenašla.

U nohou Jany Unčovské ležela druhá dívka, Jarmila Kamenovová. Tělo této dívky leželo obráceno břichem a obličejem k zemi. Tělo této oběti bylo zcela oblečeno, kromě polo vyhrnuté košile. Ta ale botu neměla ani jednu. Kriminalisté vyloučili sexuální napadení i útok devianta, protože obě dívky měly nedotčené spodní prádlo. Na otázku, proč tedy měly obě dívky vyhrnuté oblečení, je odpověď nasnadě. Ohledáním místa, kde byla těla obětí nalezena, a jeho okolí, kriminalisté došli k závěru, že pachatel zastřelil obě dívky jinde. Z tohoto místa odtáhl těla zavražděných dívek po zemi a následně je shodil z popsaného srázu.

Příslušníci VB a kriminalisté proto rozšířili místo ohledání a zjistili, že první trasologická stopa, která by mohla souviset s činem, byla nalezena u akátového stromu, který se nacházel pár metrů od lesa, byla blízko cesty kolem hřbitova a mohla pocházet od pachatele, protože se v blízkosti tohoto místa našly stopy po střelbě, nábojnice, krev a otěry. Osvětlnila se i ztráta bot. Boty zřejmě mrtvým dívkám spadly již během transportu jejich těl pachatelem, kdy se jim uvolnily z nohou. Tyto boty byly nalezeny v blízkém křoví, kam je zřejmě pachatel zahodil.

Protokol o pitvě Kamenovové byl sepsán 9. 7. 1968 pod vedením profesionálů svého oboru pana profesora MUDr. Jaromíra Tesaře a pana MUDr. Františka Nádvorníka. Byly zde údaje jako výška a váha dívky a jako příčina smrti bylo určeno „zakrvácení dutiny hrudní při střelné ráně obou plic a srdce, další dva projektily zasáhly hrudník a mozek“.⁵¹ Pitva druhé dívky, Unčovské, probíhala stejným způsobem, opět zapsání výšky, váhy a příčina smrti byla určena takto: „zakrvácení levé poloviny dutiny hrudní a dutiny břišní při střelné ráně do levé plíce a jater, dále pohmoždění mozku při průstřelu hlavy. Unčovskou zasáhl ještě jeden projektil. Průstřel levého boku, ovšem nedošlo ke zranění důležitých orgánů v těle.“⁵¹

Kriminalisté nakonec konstatovali, že dohromady tedy obě těla zasáhlo celkem šest projektilů, nicméně smrtelných zásahů bylo jen pět. Poslední výstřel byl mimo dívky, který zasáhl akátový strom blízko místa, kde k vraždám došlo. Kriminalisté tak zajistili střely z těl obětí, střelu z místa činu a nábojnice jako kriminalistické balistické stopy a zaslali je na znalecké zkoumání.

Kriminalistcko-technické zkoumání z oboru kriminalistické balistiky přineslo následující poznatky. Jednalo se o náboje z pistole ČZ – vzor 50, ráže 7,65 mm, střela pocházela, byla vystřelena, ze střední vzdálenosti, takže pachatel nepochybně stál poblíž stezky. Obě dívky byly zastřeleny posledními dvěma střelami z bezprostřední vzdálenosti, jednalo se o tzv. „rány jistoty“. Po spáchání činu se pachatel zbavil těl obětí tak, že je odvedl k blízkému srázu. Nicméně kriminalisté mohli konstatovat, že pachatel jednal chladně a s rozvahou a že je zcela nepochybně nebezpečný.

Markovič shrnul ve svém vyprávění celý časový harmonogram toho dne, kdy byly obě dívky zastřeleny, a ten vypadal asi takto. Ve 14:30 hod. se dívky sešly u Unčovských doma, kde asi po patnácti minutách odešly směrem ke koupališti. Několik svědků tedy vidělo dívky, jak procházejí kolem hřbitova. Svědky byli účastníci pohřbu místního holiče. Svědek pan Ladislav Vojtěch vypověděl do protokolu, že byl zrovna na hřbitově a před začátkem pohřbu letným pohledem zahlédl obě dívky, které od pohledu znal. Uvedl také, že si vybavuje, že je nikdo nesledoval, šly samy.

Dále Markovič uvádí, že kolem 15:15 hod. by měly dívky podle odhadovaného času dojít na cestu, kde se stala vražda. Pachatel už tam tedy musel čekat. Spekulovalo se o tom, zda čekal na náhodou oběť nebo konkrétně na tyto dvě dívky. Další svědek

⁵¹ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 18-19

Suchý vypověděl, že mezi 14:30 hod. až 15:45 hod. zaslechl několik výstřelů ve dvou etapách. V druhé etapě střelby měly výstřely mezi sebou časovou prodlevu.

V té době nebyly výstřely v této oblasti ničím neobvyklým. V lese často lovili místní pytláci a také bylo známo, že v lesích často stříleli tamní vojáci a také milovníci palných zbraní. V okolí se povídalo spousta o několika možných verzích vraždy a o několika motivech spáchání činu. Vyšetřovatelé také vytyčili několik verzí směrem k pátrání po pachateli této dvojnásobné vraždy. Těmito verzemi byly:

- I. Pachatel je někdo, kdo se pohyboval v okolí dívek. Rodina, přátelé.
- II. Je možné, že pachatel byl psychicky narušený jedinec, například sadista. Pokud by se nebál čehokoliv a vyskočil například za jízdy z vlaku, časově by vše mohl opravdu stihnout.
- III. Obě dívky se mohly k činu „připlést“ jen náhodou. Možná mohly pachatele překvapit nebo vyrušit v jiné trestné činnosti a mohly tak skončit jako nepohodlné svědkyně.

Mezi další verze, jak uvedl major Zahradka, patří i ta, která tvrdí, že důvodem vraždy mohla být i loupež. Dívky totiž u sebe měly tranzistorové rádio značky Panasonic. Tato verze byla později zpochybněna, protože Unčovské na ruce zůstal prsten.

Co se týče první verze, tedy pachatel byl někdo v okolí, asi z blízkého okolí dívek. To bylo velmi nepravděpodobné. Vyšetřovatelé se pochopitelně ptali i rodičů, ale ti tuto verzi ihned zamítli s komentářem, že přece dívkám nebylo ještě ani třináct. Kriminálníisté se ale zeptat museli, protože ze soudního lékařství se dozvěděli, že dívky už nebyly panny. Proto se spekulovalo i například o nějakém zamilovaném spolužákovi. Navíc, jak bylo již zmíněno, kolem obce se pohybovalo několik vojáků, kteří byli s místními všemi dívkami „v bližším kontaktu“. Konkrétní dva vojáci měli o Janu s Jarmilou zájem, ale oba měli na tu dobu alibi.

Co se týče další verze, tedy sadisty, vyšetřovatelé se zaměřili na všechny pachatele s touto minulostí a prověřovali i přílehlé léčebny. Vše bylo ale s nulovým výsledkem.

Dostáváme se tedy k třetí verzi, tedy k někomu, kdo měl zálibu ve zbraních a dívky zastřelil náhodně. Dne 9. 7. 1968 se policie zaměřila na devatenáctiletého

Františka Zenkra, který bydlel nedaleko. Vyšetřovatele začal Zenkr zajímat po konfliktu s manželským párem, který si udělal piknik v lese Punčocha. Zenkr se tam objevil a podle jejich výpovědi na ně bezdůvodně „vyjel“ a dokonce jim vyhrožoval vzduchovou pistolí. Navíc si prý pak pistolí opravdu pořídil.

Na tomto základu policisté provedli domovní prohlídku, kde pátrali po nelegálně držené zbrani. Tu ale nenašli. Další otázkou bylo, jaké alibi má Zenkr na inkriminovou noc. Zenkr vypověděl, že odešel z práce kolem patnácté hodiny, doma se zdržel cca třicet minut a pak údajně odešel ke kamarádovi Maršálkovi. Ten Zenkrovo výpověď potvrdil. Jediný, kdo Zenkrovo výpověď nepotvrdil, byla Maršálkova sestra Marcela, která sice potvrdila, že Zenkr k nim skutečně dorazil, ale až pozdě večer. Zenkr se k tomu vyjádřil tak, že si Marcela jen spletla den a že trvá na své výpovědi.

Dne 12. 7. 1968 Zenkr vypovídal znovu, tentokrát se projednával incident s manželským párem. K tomu se vyjádřil jen tak, že „ho naštváli“ tím, že když jim omylem zakopl o deku, začali na něj manželé křičet. K oné střelbě se vyjádřil, že dívky nezná, nikdy je neviděl a že střelbu v těchto místech už ani neregistruje kvůli všudypřítomným vojákům.

V tuto dobu už kriminalisté věděli, že Zenkr lže. Poprvé s hodinou návštěvy kamaráda Maršálka a podruhé ohledně toho, jestli dívky zná. Na obvinění však ještě neměli pádné důkazy. Tak se tedy stalo, že dne 8. 11. 1968 se přerušilo vyšetřování a z dvojnásobné vraždy se stal tzv.: „kriminalistický pomník“.

V té době byla velká volnost, co se týče psaní reportérů do novin. Objevilo se několik článků od několika autorů k různým typům pachatelů. Avšak ke konkrétnímu pachateli to nevedlo.

Toto mlčení o případu trvalo dlouhých šest let. Až dne 8. 3. 1974 došlo k loupežnému přepadení v Tešnově, kde byl střelnou zbraní zabit jeden policejní strážník a pachatel uprchl. Začalo tedy vyšetřování a k výsledku se dostali všichni, co měli v té době nějaký „škraloup“ v evidenci ohledně střelných zbraní a jejich protizákonnému použití.

Mezi vyslýchanými byl tedy i Zenkr, který k případu loupežného přepadení a vraždě příslušníka VB ve výslechu uvedl: „*O Tešnově nic nevím. Zato vím něco o té*

*střelbě v roce 1968 v Prokopském údolí.*⁵² Hned poté se kriminalistům přiznal, že toho dne střílel opravdu on.

V té době ale Markovič o okolnostech případu dvojnásobné vraždy dívek pochyboval a stále se mu na tom všem něco nezdálo. Vzhledem k tomu, že Zenkr neměl ani obhájce, jeho přiznání nemělo přílišnou váhu. Navíc po takové době? Jen tak? Doznání navíc bylo velmi stručné a navíc bez detailů. To, co o případu vypověděl, bylo nespočetněkrát popsáno v novinách a článkách.

Proto Markovič trval na opětovném výslechu a rekonstrukci případu. Chtěl také najít vražednou zbraň. Další den rekonstrukce opravdu proběhla a to pod vedením zkušeného vyšetřovatele kriminální služby Karla Kalivody. Zenkr na místě vypověděl, že skutečně střílel čelně k Prokopskému údolí, načež kriminalisté odvětili, že to není možné, střely šly prý opačným směrem, takže pachatel musel stát zády. Markovič na to však řekl, že paradoxně Zenkr mluvil pravdu.

Ovšem vznikly další pochyby. Zenkr totiž změnil výpověď a řekl, že se střelbou nemá nic společného. Tím se celá věc opět uzavřela, protože Zenkr argumentoval tím, že na něj byl vyvíjený nátlak ve výslechu a že jako jediné východisko bylo přiznat se, ač nic neudělal.

Další zajímavost byla ta, že ještě v roce 1974 se stal pomocnou stráží VB. Zenkr k tomu dodal, že svou účastí u PS VB si chce odčinit to hrozné, co kdy udělal. V roce 1980 se Markovič opět vrátil k případu Prokopského údolí.

Zjistilo se, že v červenci roku 1968, tedy asi dva týdny po vraždě dívek, odjel Zenkr z Prahy k jeho sestře a jejímu tehdejšímu příteli Josefovi Schmidtovi. Tomu bylo Zenkrovo chování podivné, prý se choval podivně, zastrášeně a nápadně často chodil do domovní prádelny. Schmidtovi to nedalo a jednoho dne se tam šel podívat. Našel ve zdi uvolněnou cihlu a za ní pistoli. Pár dní po nalezení seděl Schmidt se Zenkrem v restauračním zařízení, kde se ho na pistoli chtěl nenápadně zeptat. Zenkr mu ale nic neřekl a Schmidtovi došlo, že za vraždou v Prokopském údolí bude stát nejspíš on. Po odjezdu Zenkra do Prahy uvedl Schmidt, že pistol zmizela i z prádelny.

⁵² Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 30

V tu dobu Schmidt nevypovídal ani tuto věc nenahlásil, protože byl osobou blízkou k Zenkrovi a nechtěl příbuzným způsobit újmu. Promluvil až po letech, protože se se Zenkrovou sestrou rozešli. Schmidtovu výpověď potvrdila i jeho další partnerka Eva, která řekla, že jednoho dne se při dívání na televizi dostali na téma Prokopského údolí a že jí Schmidt řekl, že ví, kdo za tím stojí a vypověděl jí vše o ukryté pistoli i návštěvě Zenkra.

Došlo i na výpověď Zenkrovy přítelkyně Márie Szücsové, která sice řekla, že se jí Zenker k vraždě nikdy nepřiznal, ale že měl zvláštní stavy, kdy jen seděl a několik hodin nic neříkal. Občas se prý zeptal, jaký by měla názor na to, kdyby ho někdy zavřeli.

Nejdůležitější výpověď však uvedla Jarmila Součková, která se poznala se Zenkrem krátce před jeho zatčením. Vypověděla, že se spolu dívali na televizi s kriminalistickou tematikou a Zenker nervózně chodil po místnosti. Když mu Jarmila řekla, ať si sedne, obořil se, že se nasedí ještě dost. Následně se jí přiznal k vraždám obou dívek. Prý první dívku zastřelil nešťastnou náhodou a druhou zastřelil jakožto nepohodlnou svědkyni celé události. Zbraně se prý krátce po vraždě zbavil a pistoli, co má u sebe si koupil až později.

Dne 12. 11. 1980 byl Zenkr opět zadržen na policejní stanici. Po dvanácti letech po události Markovič vzpomíná, jak zvláště rychle se ze Zenkra dostalo přiznání. Dokonce prý bylo vidět, že po psychické stránce Zenkr byl možná rád, že o celé situaci může s někým mluvit.

Dne 8. 7. 1968 Zenkr uvedl, že si chtěl vyzkoušet nelegálně zakoupenou pistoli v lese. Jeho cílem byl kmen stromu vzdálený asi patnáct metrů. Zenkr si ale neuvědomil jednu věc a to, že míří směrem k cestě, po které chodí lidé a terén byl nepřehledný. Tak se stalo, že ve chvíli, kdy vystřelil, vešla do cesty Jana Unčovská a projektil způsobil prostřelení hlavy. Zenkr zpanikařil a z obavy, že by ho Unčovská mohla udat, ji pro jistotu střelil ještě několikrát. Šel k ní, aby se přesvědčil, zda je opravdu mrtvá, jenže v tu samou chvíli se objevila i Kamenovová. Zenkr uvedl, že se vzájemně poznali, a aby ho naudala, nedalo se dělat nic jiného než zastřelit i ji. Opět pro jistotu po obou dívkách vystřelil ještě několikrát.

Po návratu na místo činu Zenkr přesně určil místo výstřelu i místo nálezu obou mrtvých, tedy bylo provedeno znovupoznání místa činu. Z fotografické dokumentace

tohoto procesního úkonu vyplývá, že Zenkr litoval svého činu. Je zachycen, jak na místě činu sedí a pláče. Později přiznal i místa, kam zbraň po činu ukryval. Míst bylo několik.

Další zvrat nastal v líčení před Městským soudem, kdy Zenker odvolal svou výpověď se slovy, že je nevinný a že na něj byl opět nátlak ze strany vyšetřovatelů. Po prokázání všech předešle vypsanych věcí mu ale nikdo neuvěřil. Městský soud v Praze pod vedením JUDr. Miloslava Topinky uznal 16. 7. 1981 Františka Zenkra vinným z dvojnásobné vraždy k patnácti létům odnětí svobody. Bylo přihlédnuto i k nízkému věku obou dívek. Tento trest byl v tom roce nejvyšší možný trest podle zákona z roku 1968, kdy se čin stal.

I po tomto soudě se městský prokurátor odvolal proti rozsudku. Celá věc se tak dostala k Nejvyššímu soudu České socialistické republiky pod vedením JUDr. Vojtěcha Görnera. Ten 22. 10. 1981 odsoudil Zenkra k pětadvaceti létům vězení, ve smyslu nového zákona.

Co se týče chování Zenkra jako vězně, prý se dal na víru a dokonce se nechal pokřtít. Z vězení odešel 7. 9. 2000. Bez dvou měsíců si tedy odbyl dvacet let ve vězení.

I na tomto případě je vidět, že ohledání místa činu musí být provedeno precizně a zajistit všechny stopy, které později, dokonce s mnohaletým čekáním, přispějí k tomu, že je pachatel činu řádně odsouzen.

Závěr

Cílem práce bylo provést rozbor kriminalistické metody „Ohledání místa činu“ a provádění dalších úkonů policisty na tomto místě směřující k získání kriminalisticky relevantních stop a jiných důkazů.

Pro splnění všech cílů bylo zapotřebí použít metody shromažďování, analýzy, syntézy a dedukce informací uvedených v odborné literatuře. Autorka použila i logického myšlení a komparace.

V jednotlivých kapitolách byly popsány jednotlivé úkony Policie ČR na místě činu a další okolnosti spojené s nimi.

Praktická část byla napsána formou komparace získaných informací s konkrétními příklady z knihy Lovec přízraků, kde kriminalista Jiří Markovič popisuje případy, které za jeho kariéru zažil a které byly určitým způsobem zajímavé.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6.
2. Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3.
3. Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9.
4. Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str.
5. Markovič Jiří. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Šulc Viktorín. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432.

Elektronické zdroje

1. Zatloukal Marek. *Teorie a praxe přípravného řízení trestního*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
2. Chvíla Emanuel. *Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek v trestním řízení*. [online] Brno. 2011 [28.12.2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hsi/pc/Kriminalisticka_stopa_jako_dukazni_prostredek_v_trestnim_rizeni.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
3. Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.
4. Mgr. Fryauf Martin. *Kriminalistická identifikace*. [online] Brno : Bezpečnostně právní akademie Brno, s.r.o. 12.5.2014. [15.2.2019]. Dostupné z: http://dum.bpa-brno.cz/grant/VY_32_INOVACE_FRY2.pdf.
5. *Orgány činné v trestním řízení*. [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>.
6. Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa*. [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

7. Vágner Petr, DiS. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.
8. prof.PhDr.Rudolf Kohoutek,CSc. *Slovník cizích slov*. [Online]. [2.3.2019] Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>
9. *Identifikace zvířat*. [online]. [7.3.2019]. Dostupné z: <file:///C:/Users/HP/Downloads/Identifikace%20zvirat.pdf>.

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním. Částka 66. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?>